

Una llàntia de la necròpoli romana de la Rajoleria Robert (Vilassar de Mar)

Ramon Bruguera Riera
Arqueòleg

Arrel de la realització d'exposicions sobre el jaciment ibèric de la Torre dels Encantats i la vil·la romana de Valldemaria, el Museu d'Arenys va començar l'inventari de les peces arqueològiques que componen el fons Fidel Fita. Aquest fet va permetre comprovar que una petita part d'aquest conjunt no corresponia al nostre municipi, raó per la qual va néixer l'interès de saber d'on procedien. Es va esbrinar que una llàntia, concretament la registrada amb el núm. 3951, procedia del jaciment romà de la Rajoleria Robert, situada a Vilassar de Mar.

La llàntia formava part de l'aixovar d'una tomba de tegula, a doble vessant, composta per un llit de *tegulae*, cobert per dues fileres de quatre *tegulae* inclinades, formant un teulat a doble vessant. Dues pedres, amb un vas de ceràmica a cada cantó, completaven l'enterrament. Marià Ribas va excavar la tomba l'any 1932 i va publicar un dibuix de la peça l'any 1934 (RIBAS 1934, 60). A principis dels anys vuitanta, un estudi sobre el poblament rural de l'àrea d'Iluro recull totes les dades sobre l'excavació que hi havia a l'arxiu de Marià Ribas (PREVOSTI 1981, vol. I, 176-177 i vol. II fig. 49, 4-7).

Es tracta d'un exemplar de llàntia de disc, gairebé sencer, tan sols falta el bec. El *margo* (orla que uneix el dipòsit amb el disc) presenta un perfil inclinat vers l'exterior i resta separat del *discus* per dues motlures. El disc té una lleugera inclinació cap a l'interior i l'orifici d'alimentació (*infundibulum*) circular. La base és llisa, delimitada per

una circumferència incisa. La nansa de la llàntia és foradada, sobresurt i presenta dues petites estries en el punt d'unió amb el disc. El bec ha estat reconstruït, ja que només conserva una línia incisa amb dos punts als seus extrems, que delimita l'espai entre el disc i el començament del bec. La llàntia seria del tipus Dressel-Lamboglia 20=Loeschke VIII=Deneauve VII-A. Pasta de color taronja i engalba de color vermellós fort. Diàmetre: 6,5 cms, alçada: 2,6 cms, longitud: aprox. 9,3 cms (sols conservant-ne 7,4 cms).

El disc està decorat amb la figura d'un actor que duu una màscara còmica. Paral·lels d'aquesta temàtica, es troben més exemplars a altres jaciments catalans: Turó de Miró de Mataró (PREVOSTI 1981, vol. II, fig. 73,6), els Tolegassos a Viladamat (CASAS 1989, 138, fig. 92,10). L'elecció d'aquest motiu ornamental ens mostra la popularitat que el teatre devia tenir en aquell moment.

A la base tenim la marca del terrissaire C.CLO.SVC. El taller, situat al nord d'Àfrica, comença a produir a finals del segle I aC, i els seus models seguirien els prototipus itàlics, que són els que dominen al mercat durant aquest segle. Aquests tallers africans acabaran dominant el mercat durant el segle II dC (HUGUET 2006, 367).

La llàntia de la Rajoleria Robert tindria una cronologia del segle II dC. Aquesta datació s'hauria d'aplicar a tot l'enterrament, ja que la llàntia és l'única peça coneguda que aporta datació.

La data d'ingrés (13-3-1983) a la fitxa i el núm. 442, inscrit a la base de la peça, fan referència a l'inventari que es va realitzar quan es creà el Museu de la Punta d'Arenys. Segurament, el Museu Fidel Fita, que va obrir les seves portes l'any 1957, ja comptava amb la peça en el seu fons. El fet que la Comissaria Provincial estava al Museu Arqueològic de Barcelona, on s'hauria restaurat la peça, i que el senyor J.M. Pons Guri fos el comissari local d'Arenys, deuria afavorir l'intercanvi d'aquesta llàntia. A Arenys, els períodes ibèric i romà-republicà estaven ben representats gràcies a les troballes del poblat ibèric de la Torre dels Encantats i d'altres petits nuclis ibèrics dispersos, però el període romà-imperial no n'estava gens. De ben segur que la llàntia va venir a omplir el buit que el museu tenia corresponent a aquest període.

Anvers i revers de la llàntia

BIBLIOGRAFIA

- CASAS, J. «L'Olivet d'en Pujol i els Tolegassos». Centre d'Investigacions Arqueològiques de Girona, *Sèrie Monogràfica*, núm. 10 (Girona 1989).
- DENEAUVE, J. «Lampes de Carthage», *Editions du Centre National de la Recherche Scientifique*, núm. 15 (Paris 1969).
- HUGUET, E. «La ceràmica fina d'època romana de l'abocador de la plaça del Negret (València)», *Archivo de Prehistoria Levantina*, Vol. XXVI (València 2006), 349-379.
- LAMBOGLIA, N. «Tipologia e cronologia delle lucerne romane. Clasificazione Dressel», *Apuntes sobre cronología cerámica*. Publicaciones del Seminario de Arqueología y Numismática Aragonesa (Saragossa 1952).
- LOESCHKE, S. *Lampem aux Vidonissa. Eim Beitrag sur Geschichte von Vidonissa und des Antiken Beleuchtungwesens* (Zurich 1919).
- PREVOSTI, M. *Cronologia i poblament a l'àrea rural d'Iluro*. II vols. Premi Iluro 1980 (Mataró 1981).
- RIBAS, M. *Origen i fets històrics de Mataró* (Mataró 1934).